

จิตวิญญาณการเป็นครู

ครูสนั่น มีจันทร์หมาก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บณ. มศว

คนเป็นครู...

“จิตวิญญาณการเป็นครู

เป็นผู้สร้างสำนึกระ

จิตวิญญาณการเป็นครู

เพื่อเป็นแบบอย่างอ้างอิง

ผู้สอนคน...

สอนคนเข้มแข็งรู้ความ^๑

ตกผลึกสำนึกความเป็นคน^๒

สอนคนให้สอนตนได้

ชื่อตรงองอาจไม่ขลาดกลัว

ตั้งตนชอบ...

คิดดี พูดดี ทำดี

นำศิษย์สัมฤทธิด้วยตน

สั่งวรสอนศิษย์สัมศาสตร์

เคร่งครัดปรีชาวิญญู

คือการเป็นผู้เสียสละ

เพื่อสอนสัจจะความจริง

คือการเป็นผู้ทำทุกสิ่ง

เป็นเยี่ยงอย่างยั้งให้ยล”

งอกงามความคิดผลิตผล^๒

สำเหนียกเพรียกตนตื่นตัว

มองไกลไผ่ดีหนีชั่ว

คือหัวใจครูสอนคน

ช่วยแนะและชี้ช่องทาง

เพิ่มพูนพากเพียรพรุ่งพรู

เป็นปราชญ์ผู้ทรงศีลอยู่

“การเรียนรู้คือความเจริญงอกงาม”^๔

^๑สอนเน้นเนื้อหาสาระ(contents)

มักจะจำนรรจ์ทล้นจ้อ

^๒สอนคิดจิตละเอียดละเอียดลเอียด(concepts)

สอนให้เชื่อมต่อตรรกวิทยา

^๓สอนสร้างสำนึกไตร่ตรอง(conscious)

ครรถองคลองจรรจนำจิต

สูงกว่าความรู้ความคิด

คือสอนสร้างจิตจรรยา

^๔คือปรีชา มศว

มุ่งก่อเกียรติการศึกษา

“ศึกษา วิรุฬหิสมุตตา”

ลัทธิพัฒนาการนิยมฯ

ตอบคำถาม...

๑. อะไรทำให้ได้เป็นครู

คิดอะไรจึงได้มาเรียนครู
แม้ว่ามาเรียนแน่แค่นั้น
ต้องสร้างภูมิปัญญาความสามารถ
จะเป็นครูที่ศิษย์พ้องครองกมล
“**ปัญญาภูมิ**” ภูมิทั้งห้าครูบาอาจารย์
รู้สัจจะสารัตถะสาระเรียน

มี“**ภูมิธรรม**” ค้ำฐานการเป็นคน
จิตเมตตาจาตะสมเป็นครู

มี“**ภูมิฐาน**” การเป็นผู้ดูแลสั่ง
ไม่ร้อนรนหรืออ่อนล้าทำซิมเซ่า

มี“**ภูมิประเทศ**” สโมสรสถาน
ไม่อยู่ในกามนิवासอุจาดตา

มี“**ภูมิคุ้มกัน**” ภัยอันตราย
ป้องมลทินปิดหนทางชั่วสมทบ

๒. มาเรียนครูเพื่ออะไร

อยากให้คุณไหว้วันทา
อยากใหญ่ยิ่งใหญ่ดำรงชัย
อยากดีตราเรียนมหาวิทยาลัย
อยากหยิบยื่นวิทยาสารพัน

๓. ดีที่สุดคือแบบใด

ไม่ว่ามาเพื่ออะไรก็ไม่ว่า
ทำสิ่งใดอย่าหมายแต่เห็นแก่ตน
จึงสมควรสมค่ามาเรียน“ครู”
“เรียนครูบา” วิชาการสานพฤติกรรม

๔. ใครคือคุณครูที่เราเคารพรัก

ตั้งแต่เริ่มเรียนมาถึงครานี้
ไม่เคยลืมเคารพรักจากหัวใจ

ญาเพราะยื่นแอดมิสอยู่ลำดับสาม?
ก็ได้รับความควรค่าเป็นครูคน
ใจสะอาดสว่างส่งบจิงพบผล
พาศิษย์พ้องพ้องอำพลสมผลเพียร
มี“**ภูมิรู้**” ผู้เชี่ยวชาญการอ่านเขียน
อย่างยลแยบแยบเนียนในความรู้
มีกมลมั่นธรรมค้ำตนอยู่
คือเป็นผู้ “ทำให้-ไม่ทำเอา”
แลองอาจมาดกล้าท่าเฉลา
เป็นแบบอย่างผู้เยาว์ด้านกิริยา
อยู่ส่นานตามทำเนียบศาสนา
มีพื้นเพเคทาน่าเคารพ
ปราศโรคภัยทั้งกายจิตพิชสงบ
“**ปัญญาภูมิ**” ตามขนบธรรมเนียมไทย

อยากเป็นข้าราชการใหม่
หรืออยากได้เกียรติยศมาค้ำยัน
อยากได้ใบเบิกทางสร้างสวรรค์
เพื่อสร้างสรรค์พ้องศิษย์สัมฤทธิ์ไชย

แค้นรู้ค่าความชอบกรอบเหตุผล
ต้องเอื้อเพื่อเพื่อมวลชนอย่างชอบธรรม
ขออย่าทุ้ชี้เรียนเกรียนไฟต่ำ
“**พฤติภาพ**” คือเครื่องค้ำเหนือคำใด

คุณครูที่เราเคารพนบน้อมไหว้
ที่ระบุชื่อได้มีใครนะ

ครูที่เราเกรงกลัวจนทั่วโลก
ครูที่เป็นเยี่ยงอย่างจริยะ

๕. เชนนี้จักเป็นครูได้ไหม

- (๑) แยกเขี้ยวข่มขู่อยู่ฟ้อฟ้อ
ควรรณานนามว่ากระไร
- (๒) หอบอะไรต่อมิอะไรให้เรอรา
เตี้ยวหอบมาหอบไปได้ทั้งวัน
- (๓) เตี้ยวแว็บมาแว็บไปไวอย่างวอก
คล้ายคล่องแคล่วแวววาดดูปราดเปรียว
- (๔) ช่างยากจนจนแค้นแสนสาหัส
เข้าห้องมาทุกทีไม่มีอะไร
- (๕) จีทกรอบไฟล์เก่าเหม็นเน่านัก
เก่าขนาดแค่เพียงส่งเสียงดัง
- (๖) มักโมเหม่อมแม่่มกล่อมแกล่อมสอน
ไม่แน่ใจในสมองมีปัญหา
- (๗) เห็นผู้เรียนเป็นทารกคอยอุ้มร้อน
ใครจะว่าอย่างไรก็ไม่แคร์
ที่จริงแล้วทั้งเจ็ดร่ายหาใจครู
มีชื่อเรียกล้อเลียนอย่าเพียรคบ
- หนึ่ง** นามว่า“ครูโฮกโฮก”กรรโจกศิษย์
- สอง** นามว่า“บ้าหอบฟาง”ดูช่างทำ
- สาม** นามว่า“ครูไวไว”คล้ายบะหมี่
- สี่** นามว่า“อนาถา”ทำทิวโซ
- ห้า** นามว่า“บุราบุราบุโรบุทั้ง”
- หก** นามว่า“ครูโมเม”เป่ปิดไป
- เจ็ด** นามว่า“ครูมามา”แม่ลูกอ่อน
ทั้งเจ็ดอาจจงจำยาปัญหา
จะเป็นครูอยู่ไยก็ไม่ทราบ
ประเทศชาติที่บอบซ้ำตกต่ำลง

ครูที่สอนสนุกทุกขณะ
พอที่จะกล่าวขาน“ท่านคือใคร”

ใครก็ทงอเพราะกลัวงับกินดับไล่
เคยพบไหมครูแบบนี้มีเหมือนกัน
เหมือนคนบ้าหอบฟางช่างน่าขัน
แต่ใช้สิ่งที่หอบนั้นแค่นิดเดียว
แบบไม่บอกไม่รู้ดูโอบเหี่ยว
เตี้ยวเตี้ยวเลี้ยวลัดเลาะเหาะหายไป
อึดคัตชิงทรัพย์สิ้นสิ้นสงสัย
ทุกสิ่งอย่างยืมเด็กใช้ดูง่ายจัง
อนุรักษ์ราวพระเครื่องเรื่องเรื่องของคลัง
เกือบปรักหักพังไปกับตา
ไม่มีบท ไม่มีตอน ไม่มีหน้า
เรียกได้ว่าวิชาสอนแสนอ่อนแอ
ต้องคอยป้อนนมหน้าทุกคำแน่
ราวกับแม่หรือมาฆ่าน่านอนซบ
อาจเป็นเพียงคนผู้ไม่พึงประสพ
ให้คนขบขันขานสรวยคำ
ราวจักรานผลาญชีวิตให้อิ่มหน้า
ชอบหัวหอบกอบกำนำมาโจ้ว
ถึงรสมีก็หมดสารอาหารโหล
ทั้งเด็กเล็กเด็กโตต้องหลีกไกล
ที่ควรฝังในสุสานแต่กาลไหน
สอนอะไรไม่รู้เรื่องเปลืองเวลา
แม่ดูเอื้ออาทรก็ลั่นท่า
โดยพานพาเด็กด้อยถอยต่ำลง
เพราะเป็นบาปบ่อนทำลายควรวไลส่ง
ก็เพราะคงมีครูอยู่เช่นนี้

ซึ่งเป็นแค่ครูฆ่าปัญญาชาติ
 ปัญญาเยอะตำแหน่งใหญ่ใจกาลิ
ย่ำยีนยัน...

๑. อาชีพครู-ครูมีอาชีพ

อาชีพครูคือผู้ให้ไม่จำกัด
 ให้วิธีที่ตรงตามองค์ความรู้
 จึงมีมือสองส่องครูคู่ดวงจิต
 ภูมิปัญญาความสามารถกาจไกร

๒. สั้นสอนอบรมแนะนำ

คำ“ส-อ-น”สอนนั้นซ่อนศัพท์
 “ส”คือสั้นสอนศิษย์รู้วิชา
 “น”แนะนำสำนึกให้ฝึกฝน
 คำ“สอน”จึงล้ำลึกตรีกวาที่

๓. การเรียนรู้คู่คำสอน

แต่อักษรสามตัวนี้ดีไม่แตก
 ยกคำปลายท้ายครูชูขึ้นมา
 วิทยาการใดใดในพิภพ
 ล้วนแต่มีการสอนเป็นตอนหน้า

๔. ครูคู่กับคำสอน

คำสำคัญการเป็นครูที่ดูขลัง
 คือสอนดีทำดีเป็นชีวิต
 อย่าเพื่อเจ้อเพื่อฝันบรรเจิดฟ้า
 สร้างหลักสูตร“ครูพันธุ์ใหม่”ประลัยฤทธิ์

๕. คำสอนขอครู

มีแค่ครูพันธุ์เดียวเท่านั้นดอก
 ปัญญาเอกโตตรีแค่มีตรา
 อยู่ที่ครูอยู่ที่คนบนหลักสูตร
 เพิ่มเวลาเพิ่มปัญญาค่าอย่างเคย
 เพียงแค่คัดครูดีดีมีปัญญา
 คัดผู้เรียนดีดีหน้ามียาง

เป็นครูมาตกรรมติดศิษย์อัปศรี
 เป็นแค่คนปนอปริย์ห่างที่ครู

ให้ความสุขความสัจความหาญสู้
 ให้รักเลิศเจิดชูก้าวสู่ไชย
 อุดมการณ์สานกิจการ่างใส
 ล้วนฤทธิ์เที่ยงธรรมมั่นสังจา

เหมาะสมกับครูกิจคิดคุณค่า
 “อ”อบรมจริยาธรรมจารี
 เรียนรู้ด้วยช่วยตนตามวิถี
 เกินอักษรสามตัวนี้สุดคณา

ทั้งที่แบกปริญญาบัตรอัดล้นป่า
“การเรียนรู้”ทรูทรวาทกรรม
 มีจุดเริ่มจุดจบจุดสูงต่ำ
 การเรียนรู้แค่คู่คำพอสำคัญ

ก็คงยังคือ**“การสอน”**คำสั้นสั้น
 โดยทำดีดังสอนนั้นเป็นชีวิต
 เป็นครูมือเทวาประกาศิต
 เพียงแค่คิดก็คลุ้มคลั่งอหังการี

อย่าเที่ยวหลอกลวงใครไปทั่วหล้า
 ทาใจอยู่ที่ปัญญาอย่าพรั้งเลย
 ที่สอนดีดังพูดพรั้งเลย
 ก็ลงเอยอีทรอบนั้น“ครูพันธุ์ทาง”
 สอนวิชาครูดีดีมีแบบอย่าง
 ปรุ้งปั้งจ้ยต่างต่างอย่างดีดี

คนดีดีมีความรู้เป็นผู้นำ
บริการต่างต่างอย่างควรมี

๖. สิ่งพึงสังเกต

ก็พอเพียงเป็นอย่างเพียงพอที่ยิ่งใหญ่
แม้อาคารสถานที่ดีเลิศล้ำ
ความพอเหมาะพอประมาณไม่ประมาท
เป็นครูดีมีปัญญาพาสู้ชัย

โดยสรุปสารายย่อหน้านี้

ครูสอนดีที่วิพากษ์ณลักษณะ
คือสอนศิษย์ให้คิดเห็นเป็นสัจจะ
คือสอนโดยทำตนเป็นคนดี
คุณธรรมบรรดาครูทั่วประเทศ

นักศึกษาวิชาครูทุกท่านครับ
สร้างความรู้คู่คุณธรรมประจำตน
การเรียนครูคือเรียนรู้วิชาสอน
จะเป็นครูผู้ล้ำเลิศสอนเพริศพราย
คุณธรรมสำคัญอันวิเศษ
คือครูธรรมอาจารย์सानบารมี
ไม่ว่าศาสนาไหนใจได้ทั้งนั้น
ให้บรรจงจิตประจักษ์รักเคารพ

สารวิเศษของพระพุทธเจ้า

ด้วย“**ปิโย**”ปรียาความน่ารัก
สนิทสนมกรุณาและปราณี
ด้วย“**ครู**”ความเคารพน่านบอบ
ให้พักพิงปลอดภัยได้พึ่งพา
ด้วย“**ภาวนีโย**”โอฬารวิทย์
ให้ศิษย์เฝ้าอย่างถึงซึ่งฤทัย
ด้วย“**วตตะ**”การพูดจาที่เจเนจิต
แจกแจงแจ้งเจตฤทัยใฝ่เพื่อองฟู

บริหารด้วยหลักกรรมกฎวิถี
มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสม

เหนือติกรามแลวิไลให้คิดทวน
แต่ครู-ศิษย์จริตป่วนจนประลัย
จะเป็น“**ปราชญ์ผู้ทรงศีล**”สิ้นสงสัย
เป็นครูครบจบกายใจและวาจา
ก็เพื่อชี้ชัดชัดเป็นสัจว่า
แค่สองคำชี้วัด“ดัจฉิ”
รู้ขยะแฉงจ้วงลัวบัดสี
ไม่ทำความอปรีย์ให้เปื้อนปน

โปรดยอมรับระเบียบจิตสร้างผลิตผล
เพื่อกำชัยในหมู่งานทั้งต้นปลาย
ต้องมุ่งมั่นทุกขั้นตอนก่อนจะสาย
เพราะชวนขวายขยายผลึกสำนึกดี
ต้องปลูกฝังตั้งในจิตจนเต็มที
คือเจ็ดข้อต่อไปนี่ต้องมีครบ
คุณธรรมสำคัญจักบรรจบ
ก็จะพบวิถีผู้เป็นครูดี

คือใช้หลักเมตตาธรรมคำศักดิ์ศรี
คอยช่วยเหลือด้วยใจปรีชา
ประพฤติกอบกรอบแก่นหนักแน่นหนา
อุ้นอุราทั้งเรียนเล่นเป็นสุขใจ
เจริญจิตแจ้งวิชาพา่องใส
ภาคภูมิใจในปณิธานผลงานครู
มีประสิทธิผลเพริศอย่างเลิศหรู
คอยแนะนำพรำเตือนอยู่อย่างสมตน

“**วจนกขโม**”ไม่โต้ตอบ
 ฟังคำวิพากษ์วิจารณ์อย่างทันท
 ด้วย“**คมกริ จ กถ กตดา**”
 กล่าวชี้แจงแจ้งทุกอย่างอย่างน่าชม
 ด้วย“**โน จฎาเน นิโยชเย**”
 ไปในที่เสื่อมทรามความเลวร้าย

**“คือฐานครูผู้กัลยาณมิตร
 เป็นยุทธวิธีที่ชูช้วน**

คือของฝากนักศึกษาวิชาครู
 ฝึกฝนความเป็นครูอยู่เป็นนิจ
 ขอคนผู้อ่านจบประสບสุข
 จบปริญญาวิชาครูผู้มวลงน

ความไม่ชอบน่าจ้งทั้งว่าบ่น
 ไม่เบื่อหน่ายขยายผลจนปรารมภ์
 เรื่องลึกล้ำแถลงมาได้เหมาะสม
 ที่ลึกล้ำถึงสดมภ์อย่าง่ายตาย
 ไม่เผลอจ้งนำทำเสียทาย
 โดยไม่กรายไกล่สถานอันมิควร
เป็นเจ็ดขั้นอันวิทิตวิฑูรถ้วน
ให้ครูล้วนเลิศจ้งกัลยาณมิตร”
 ให้สิ่งสู้อยู่ในใจมั่นในจิต
 จะเป็นครูผู้สอนศิษย์ได้สมตน
 เนาสนุกสนานคุณสุนทรผล
 มีกมลมั่นรักศักดีศรีครูฯ

ครูสนั่น สัจนหมาก

๒๖ มกราคม ๒๕๖๑